

ELS PREJUDICIS CONTRA LA RELIGIÓ JUEVA

La religió jueva és la base (l'«Antic Testament») de les tradicions religioses cristianes i per això mateix la polèmica entre cristians i jueus s'originà ja als inicis de l'època romana. Per als jueus els cristians són heretges que segueixen un fals messiès i per als cristians, els jueus són «el poble deïcida» que va matar Jesús i, per això mateix, rèprobe. La història de l'antisemitisme té raons econòmiques (el tòpic de la 'cobdícia' dels jueus), raons culturals (el racisme) i també raons religioses. La declaració «*Nostra Aetate*» del Concili Vaticà II (28 d'octubre de 1963), feu constar que: «... tot i que l'Església és el nou poble de Déu, no s'ha d'assenyalar els jueus com a rèprobes de Déu i maleïts» i que «l'Església reprova, com a aliena a l'esperit de Crist, qualsevol discriminació o vexació per motius de raça o color, de condició o religió», intentant tancar segles de mals entesos. Però és obvi que l'antisemitisme continua existint al món d'avui.

La confusió entre l'Estat d'Israel i la religió jueva fa que moltes crítiques i prejudicis referits a la política i a la situació actual del poble palestí acabin repercutint en l'àmbit religiós, que sovint es presenta injustament com a intolerant.

A part del racisme antisemita, que és una dramàtica constant de la història europea, i que cristal·litzà brutalment en el nazisme, des d'un punt de vista més teòric, els dos prejudicis més habituals contra la religió jueva potser són la crítica al concepte de 'poble escollit' i el problema de la 'fi dels temps' (o 'escatologia').

1.- Sobre el «poble escollit»: Al Deutoronomi està escrit que Israel és «un poble sant per a Jahvè, el teu Déu, perquè t'ha triat per ser el poble de la seva propietat entre tots els pobles de la terra», (Dt. 7, 6-13). En la consciència jueva, la idea de formar part d'un 'poble escollit' és quasi un dogma no formulat. Però, ¿en quin sentit Israel és un 'poble escollit'? Si s'observen els textos, és obvi que la Torà repeteix diversos cops que Israel i el seu Déu ha fet una «aliança»: la circumcisió, per exemple, és un símbol d'aquesta aliança (de Déu amb Abraham); però enlloc no es diu que aquesta aliança sigui exclusiva. Déu ha creat tots els pobles –no només el poble jueu– per a l'eternitat i, en conseqüència, Déu és el de tots els pobles de la terra, no tan sols el dels jueus. El que ens converteix a tots (jueus o no) en 'escollits' és fer la voluntat de Déu. D'altra banda cal filar prim amb l'expressió, si existeix un 'poble escollit' com a tal, en canvi no està dit enlloc que existeixin individus escollits particularment.

Molts pensadors jueus han afirmat que l'expressió 'poble escollit', lluny de ser un privilegi inclou bàsicament una obligació: Israel necessita ser un poble altament moral per estar a l'alçada del que significa ser triada entre les nacions. Aquest seria el sentit del Gènesi (18, 18-19) quan es diu: «Perquè jo l'he escollit [a Abraham] per tal que ordeni als seus fills i a la seva casa guardar el camí de l'Etern, practicant justícia i judici». Per a altres, insistir en el concepte de 'poble escollit' tan sols té valor com a ironia: el destí brutal del poble d'Israel (perseguit arreu, expulsat, exiliat i errant) és una forma curiosa i dramàtica d'elecció.

2.- Sobre l'«escatologia»: El segon prejudici fa referència a la concepció escatològica del judaisme, és a dir, a la teoria sobre la vinguda del Messies a «la fi dels temps» (en grec 'escathon', vol dir 'les coses últimes'). Amb el judaisme la noció mateixa d'«eternitat» i el concepte de «la fi dels temps» van entrar en el vocabulari religiós. Sabem que aquest concepte existia des del segle III (a.n.e.) però que es desenvolupà sobretot en època romana, una generació o dues abans de la destrucció del Segon Temple de Jerusalem (any 70), quan les tesis

apocalíptiques identificaven la fi del món amb la destrucció d'Israel pels invasors romans. «Apocalipsi» és un mot grec que significa 'revelació' o 'aparició' i tota una literatura apocalíptica intentava explicar que succeiria en els 'últims dies'.

El concepte dels 'últims dies' no és una noció de cosmologia, sinó que fa referència a un temps espiritual. La fi dels temps no té res a veure amb el món de la física ni amb el temps de l'univers, sinó que descriu la torbació i l'angoixa espiritual del qui descobreix que una època (de la història o de la vida) està arribant a la seva fi. L'experiència escatològica està, doncs, a l'abast de creients i no creients.